യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 79

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ഏതസ്മിന്നന്തരേ ചക്ഷുർവ്യോമസ്ഥോഽഹമഥാത്യജമ് .
ബ്രഹ്മലോകേ മഹാലോകേ പ്രഭാത്യേർകപ്രഭാമിവ .. 1
യാവദ്ദൃഷ്ടോ മയാ തത്ര ശൈലാദിവ വിനിർമിതഃ .
പരമേഷ്ഠീ സമാധിസ്ഥഃ പ്രധാനപരിവാരവാൻ .. 2
സമൂഹശ്ചൈവ ദേവാനാം മുനീനാം ഭാവിതാത്മനാമ് .
ശുക്രോ ബൃഹസ്പതിശ്ചൈവ ശക്രോ വൈശ്രവണോ യമഃ .. 3
സോമോഽഥ വരുണോഽഗ്നിശ്ച തഥാന്യേഽപി സുരർഷയഃ .
ദേവഗന്ധർവസിദ്ധാനാം സാധ്യാനാം ച വിനായകാഃ .. 4
ലിപികർമാർപിതാകാരാഃ സർവേ ധ്യാനപരായണാഃ .
ബദ്ധപദ്മാസനാസ്തത്ര നിർജീവാ ഇവ സംസ്ഥിതാഃ .. 5
അഥ തേ ദ്വാദശാദിത്യാസ്തമേവോദ്ദേശമാഗതാഃ .
ബദ്ധപദ്മാസനാസ്തസ്ഥുസ്തഥൈവാശു യഥൈവ തേ .. 6
തതോ മുഹൂർതമാത്രേണ ദൃഷ്ടവാനഹമബ്ജജമ് .
പുരോ വിനിദ്രതാം യാതഃ സ്വപ്നദൃഷ്ടമിവാഗ്രഗമ് .. 7
ബ്രഹ്മലോകജനം സർവം മഹതാമിവ വാസനാമ് .
നാപശ്യം സ്വപ്നനഗരം ബുധ്യമാന ഇവാഗ്രഗമ് .. 8
അരണ്യശൂന്യമേവാസീത്തദ്ബ്രഹ്മമനനം തദാ .
കഠിനാകാണ്ഡവിധ്വസ്തം പൃഥിവ്യാമിവ പത്തനമ് .. 9
സർവ ഏവ ന ച ക്വാപി തേ തഥാ താദൃശാസ്തദാ .
ഋഷയോ മുനയോ ദേവാ വേദാ വിദ്യാധരാദയഃ .. 10
ജ്ഞാതം തതോഽവധാനേന മയാ നഭസി തിഷ്ഠതാ .
യാവന്നിർവാണമാപന്നാ ബ്രഹ്മവത്സർവ ഏവ തേ .. 11
വാസനായാം വിലീനായാമദർശനമുപാഗതാഃ .
സ്വപ്നലോകാഃ പ്രബുദ്ധാനാമിവ സ്വം രൂപമാഗതാഃ .. 12
ആകാശാത്മൈവ ദേഹോഽയം ഭാതി വാസനയാ സ്ഫുടഃ .
തദഭാവാത്തു നോ ഭാതി സ്വപ്നോ ബോധവതോ യഥാ .. 13
അന്തരിക്ഷഗതോ ദേഹോ യഥാ സ്വപ്നേ വിലോക്യതേ .
ബോധേ തദ്വാസനാശാന്തൗ ന കിംചിദപി ലക്ഷ്യതേ .. 14
ജാഗ്രത്യപി തഥൈവായം വാസനായാഃ പരിക്ഷയേ .
നൈവാതിവാഹികോ നൈവ ലക്ഷ്യത്യേത്രാധിഭൗതികഃ .. 15
സ്വപ്നാനുഭവ ഏഷോഽത്ര ദൃഷ്ടാന്തത്വേന ലക്ഷ്യതേ .
ആബാലമേതത്സംസിദ്ധമനുഭൂതം ശ്രുതം സ്മൃതമ് .. 16
അപഹ്നുതേ ച വാ യോഽപി സ്വമേവാനുഭവം ശഠഃ .
സ ത്യാജ്യഃ കോ ഹ്യലീകേന സുപ്തമുദ്ബോധയേത്കില .. 17
ദേഹകാരണകഃ സ്വപ്നോ ദേഹാഭാവാന്ന ദൃശ്യതേ .

ഇതി ചേത്തദദേഹാനാം പരലോകോ/പി നാസ്തി ച .. 18
ഇത്യേതദഭവിഷ്യച്ചേത്തച്ഛരീരകസംക്ഷയേ .
നാഭവിഷ്യദയം സർഗഃ സ ചാസ്ത്യേവ ച സർവദാ .. 19
അവയവവിഭാഗാത്മന്യവശ്യംഭാവിനി ക്ഷയേ .
ന കദാചിദനിത്ഥം തജ്ജഗദിത്യപ്യസംസ്ഥിതമ് .. 20
ന കദാചിജ്ജഗന്നാശോ ദേഹോദ്ഭൂതഗുണാദികമ് .
മദശക്തിരിവ ജ്ഞപ്തിരുദേതീതി ച വക്ഷി ചേത് .. 21
തത്പുരാണേതിഹാസാനാം സർവസംക്ഷയവാദിനാമ് .
സ്മൃത്യാദീനാം സവേദാനാം വൈ-യർഥ്യ/മുപജായതേ .. 22
അപ്രമാണതയൈതസ്മിന്നർഥേ തേഷാം മഹാമതേ .
അന്യത്രാണി പ്രമാണത്വം വന്ധ്യാദാവപി കിം ഭവേത് .. 23
ന ചൈതദിഷ്യതേ ലോകേ ജഗദുച്ഛേദകാരണാത് .
അന്യ+ച്ചാസ്താ-മേത-ദങ്ഗ മമേദ-പരമം ശ്രൃണു .. 24
മദശക്ത്യാത്മനി ജ്ഞാനേ ദൃഷ്ടാ ദേശാന്തരേഷു യാ .
പ്രസൃതാനാം പിശാചാദിദേഹതാ സാ ന സിധ്യതി .. 25
അഥ സാപി മുധാ ഭ്രാന്തിര്യാവദ്ദേഹം പ്രദൃശ്യതേ .
ഇതി ചേത്തന്മുധാ നാമ സത്യമിത്യേവ വോ ഭവേത് .. 26
ഏവം ചേത്തത്പരോ ലോകഃ സത്സ്വർഗനരകാദികമ് .
ഇ+ത്യേഷാ-പിന സംവിത്കിം സത്യതാമുപഗച്ഛതി .. 27
ന പിശാചപ്രമാ സത്യാ മദശക്തിമതോ/പി ഹി .
പ്രതിഭാസ്യ ന സത്യാ സ്യാത്പരലോകാത്മികാ കഥമ് .. 28
പിശാചോ/സ്തീതി ചേത്സംവിത്സത്യാർഥാ തേന സംവിദഃ .
മൃതസ്യാസ്തി പരോ ലോക ഇത്യസ്യാം കിം ന സത്യതാ .. 29
കാകതാലീയവദ്ദേഹാത്പൈശാചീ ജ്ഞപ്തിരസ്തി ചേത് .
പരലോകാർഥസംവിത്തിഃ കഥം നാസ്തി സകാരണാ .. 30
യാന്തർവേത്തി യഥാ സംവിത്സാ തഥാനുഭവത്യലമ് .
അസ്തു സത്യമസത്യം വാ സിദ്ധമിത്യനുഭൂതിതഃ .. 31
മൃതസ്യാസ്തി പരോ ലോകോ വിദിത്യേവംമയീ ഭവേത് .
സതി വാ/സതി ദേഹേ/സ്മിംസ്തേന കിം സദസച്ച കിമ് .. 32
തസ്മാഥ്-സ്വഭാവഃ പ്രഥമം പ്രസ്ഫുരന്വേത്തി സംവിദമ് .
വാസനാകാരണം പശ്ചാദ്ബുദ്ധ്വാ സംപശ്യതി ഭ്രമമ് .. 33
തത്ക്ഷയാച്ഛമമായാതി ദ്രഷ്ടൃദൃശ്യദൃഗാമയഃ .
തത്സത്തായാമുദേതീയം സംസൃത്യാഖ്യാ പിശാചികാ .. 34
ഉപലമ്ഭ ഉദേത്യാദൗ ബ്രഹ്മണോ വാസനാ തതഃ .
തച്ഛാന്തിം വിദ്ധി നിർവാണം തത്സത്താം സംസൃതിഭ്രമമ് .. 35
ഉത്പന്നൈവ ച സാനാദൗ പരബ്രഹ്മണ്യസംഭവാത് .
ഉത്പന്നാ സമയാദ്യാസൗ ബ്രഹ്മൈവ പരമേവ സത് .. 36
ഏതാവദ്യത്പരിജ്ഞാനം തന്നിർവാണം വിദുർബുധാഃ .
യദത്രൈവാപരിജ്ഞാനം തം ബന്ധം വിദ്ധി രാഘവ .. 37
വിജ്ഞാനഘന ഏവായം കചനാകചനാത്മകഃ .

സ്വയമേവ കചത്യന്തർന കചത്യേവ വാ സ്വയമ് .. 38
സംവിദംശപരാവൃത്തിമാത്രേ പേലവരൂപിണി .
ബന്ധദൃങ്മോക്ഷദൃക് ചേതി ക്ലേശസ്തത്സാധനം കിയത് .. 39
സംവി-ദു(ദ്-വോ)ധനേ ബന്ധസ്/തദനുദ്-വോധനേ ശിവമ് .
അസത്സദ്വജ്ജഗദ്ഭാതി സംവിദുദ്-വോധനോദരമ് .. 40
അജഡം വേദനം സുപ്തം മോക്ഷ ഇത്യഭിധീയതേ .
പ്രബുദ്ധം ബന്ധ ഇത്യാഹുര്യദിച്ഛസി തദാഹര .. 41

നിർവാണവാസനമനന്തമനാദ്യമച്ഛ-
ബോധൈകതാനമപയന്ത്രണമസ്തശങ്കമ് .
അദ്വൈതമൈക്യരഹിതം ച നിരസ്തശൂന്യ-
മാകാശകോശവിശദാശയശാന്തമാസ്വ .. 42

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠമഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു
നിർവാണപ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ വാസനാ-ഭാവ+പ്രതിപാദനം നാമൈ-കോനാ-
ശീതി-തമഃ സർഗഃ .. 79 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
19.12.2023